

กิจการของกรมศิลปากร

พันโท หลวงรณสีทธิพิชัย อธิบดีกรมศิลปากร

แถลงในวันคล้ายวันเกิดของกรมศิลปากร ๓ พฤษภาคม ๒๔๕๔

กรมศิลปากร

พิมพ์ถวายพระภิกษุสามเณร เป็นของชำร่วย
เมื่อมาชมหอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๔๘๔

กิจการของกรมศิลปากร

พันโท หลวงรณสีหิพิชัย อธิบดีกรมศิลปากร

แถลงในวันคล้ายวันเกิดของกรมศิลปากร ๓ พฤษภาคม ๒๔๕๔

กรมศิลปากร

พิมพ์ถวายพระภิกษุสามเณร เป็นของชำร่วย

เมื่อมาชมหอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๔๗๔

คำนำ

ในเทศกาลเข้าพรรษาทุกปี กรมศิลปากรได้เปิดหอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเป็นพิเศษ เพื่อพระภิกษุสามเณรได้เข้าชม และในโอกาสเช่นนี้แต่ก่อนมาทางราชการได้เคยพิมพ์หนังสือแจกเป็นประจำ แต่เนื่องด้วยความจำเป็นบางประการ การพิมพ์หนังสือแจกได้หยุดชะงักไปหลายปี บัดนี้ กรมศิลปากรใคร่จะรอฟนประเพณีพิมพ์หนังสือแจกในโอกาสเช่นนี้ขึ้นมาจัดทำต่อไปอีก ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ นี้ จึงได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “กิจการของกรมศิลปากร” ซึ่ง พันโท หลวงรณสิทธิ์พิชัย อธิบดีกรมศิลปากร ได้แถลงทางวิทยุกระจายเสียงของกรมโฆษณาการ ในวันคล้ายวันเกิดของกรมศิลปากร เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๔๙๔ สำหรับแจกถวายแก่พระภิกษุและสามเณร ซึ่งได้มาชมหอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในเทศกาลเข้าพรรษามาตามอย่างที่เคยมาแต่ก่อน กรมศิลปากรหวังใจว่าจะได้รับอนุโมทนาจากพระภิกษุสามเณรทั้งหลายโดยทั่วกัน

กรมศิลปากร

๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๔

กิจการของกรมศิลปากร

พันโท หลวงรณสีทธิพิชัย อธิบดีกรมศิลปากร

แถลงในวันคล้ายวันเกิดของกรมศิลปากร ๓ พฤษภาคม ๒๔๕๔

กรมศิลปากรสังกัดขึ้นอยู่กับด้านนายกรัชมณฑล มณฑลนครราชสีมา

คือ :-

๑. รักษา พันฟู และเผยแพร่แบบอย่างศิลปไทยทรงมรดก
๒. รักษา คนควา และเผยแพร่ประวัติศาสตร์ชาติไทยและตำนาน
๓. จัดการหอสมุด และพิพิธภัณฑ์พระราชอาณาจักร
๔. ควบคุมรักษาและบูรณะโบราณวัตถุสถานของชาติ ทวาร
อาณาจักร
๕. ก่อสร้างและซ่อมแซมสถานราชการและพระราชฐาน
๖. จัดการศึกษาให้กุลบุตรกุลธิดาได้มีความรู้ทางคดีศิลป์ นาฏ
ศิลป์ ดริยางคศิลป์ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม และปฏิมากรม
เพื่อปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามหน้าที่ดังกล่าวแล้ว กรมศิลปากร
จึงแบ่งส่วนราชการออกดังนี้
๑. ด้านงานเลขานุการกรม อันมีแผนกสารบรรณและแผนก
คลัง มีข้าราชการประจำทำงานอยู่ ๒๔ คน
๒. กองวรรณคดี อันมีแผนกคนควา แผนกบันทึกเหตุการณ์
แผนกหอขรรค์ และแผนกหอขรรค์แผนก มีข้าราชการประจำทำงาน
อยู่ ๕๖ คน
๓. กองสถาปัตยกรรม อันมีแผนกเขียนแบบ แผนกแบบแปลน
แผนกหัตถศิลป์ และแผนกตรวจงาน มีข้าราชการประจำทำงานอยู่
๖๒ คน

๔. กองการตั้งคดี อันมีแผนกวิชาการ แผนกคดีทางคดีไทย แผนกคดีทางคดีภาค และแผนกนาฏคดี ซึ่งมีโรงเรียนนาฏคดีขึ้นอยู่ด้วย มีข้าราชการประจำทำงานอยู่ ๒๑๗ คน มีจำนวนนักเรียน ๓๗๔ คน ในจำนวนนี้เป็นนักเรียนกินนอน ๑๑ คน

๕. กองโบราณคดี อันมีแผนกพิพิธภัณฑ์พระนคร แผนกพิพิธภัณฑ์หัวเมือง แผนกสำรวจและแผนกโบราณสถาน มีข้าราชการประจำทำงานอยู่ ๕๖ คน

๖. มหาวิทยาลัยศิลปากร อันแบ่งออกเป็น ๒ คณะ คือคณะปฏิมากรรม และคณะจิตรกรรม มีจำนวนนักศึกษา ๓๕ คน มีข้าราชการประจำทำงานอยู่ ๗ คน

รวมทั้งสิ้นเป็น ๖ กอง ๒๐ แผนก มีจำนวนข้าราชการ ๔๓๒ คน จำนวนนักศึกษาและนักเรียนรวมกัน ๔๑๙ คน รวมผู้อยู่ในสังกัดกรมศิลปากรทั้งสิ้น ๘๕๑ คน

งบประมาณของกรมศิลปากร มีรายได้รายจ่ายจะเทียบให้เห็นได้ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๒ รายได้ ๑๑,๐๐๐ บาท รายจ่าย ๑,๓๓๕,๔๒๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๓ รายได้ ๒๒,๐๐๐ บาท รายจ่าย ๑,๕๒๓,๕๓๗ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๔ รายได้ ๒๒,๐๐๐ บาท รายจ่าย ๑,๖๒๕,๖๐๖ บาท

ตั้งจากปีก่อน ๒๐๒,๐๖๘ บาท

ตามยอดที่แสดงนี้ จะเห็นว่าได้เพิ่มขึ้นทั้งรายได้ของแผ่นดินและรายจ่าย อันเป็นเครื่องแสดงว่ากิจการของกรมนี้ได้ก้าวหน้าไปโดยลำดับ นอกจากนั้นยังมีเงินทุนสำหรับใช้จ่ายในกรมศิลปากรอีก คือ

๑. เงินทุนกองกลาง เงินเป็นมรดกตกทอดมาแต่สมัยเมื่อยังเป็นราชบัณฑิตยสภา เมื่อเปลี่ยนเป็นกรมศิลปากรก็โอนเงินใหม่

ด้วย เวदानม ๓๑,๒๗๕.๔๘ บาท เงินประเภทนี้พิจารณาใช้เฉพาะ
กิจการจำเป็นของหอสมุดเท่านั้น

๒. เงินทุนสะสมพิพิธภัณฑ เงินเป็นเงินรายได้ซึ่งเกิด
จากพิพิธภัณฑ โดยเฉพาะ รวมทงเงินรายได้ของพระพทธสังคายน
เวदानม ๓๑,๔๙๓.๗๒ บาท เงินประเภทนี้พิจารณาใช้เฉพาะกิจการ
จำเป็นของพิพิธภัณฑสถานเท่านั้น

๓. เงินทุนหมุนเวียนการสงคิต เงินเป็นเงินที่กระทรวง
การคลังให้มาสำหรับหมุนเวียนใช้จ่ายในการโฆษณา และการดนตรี
โดยเฉพาะเท่านั้น รายได้รายได้ที่ได้มาจากเงินทุนก้อนนี้ ก็ให้สมทบ
เข้าในเงินทุนได้ ส่วนการใช้จ่ายต้องเป็นไปตามระเบียบของกระทรวง
การคลังทุกประการ เงินประเภทนี้ได้รับเริ่มแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐
เป็นเงิน ๕๐,๐๐๐ บาท

ต่อไปนี้จะได้แสดงถึงกิจการของแต่ละกองดังนี้ :—

กองวรรณคดี

มีหน้าที่ดูแลรักษาหอสมุดแห่งชาติ ซึ่งมีหอวิชาวุธ หอวิชา
ญาณ หอตำราวรรณภาพและตำราหอสมุดต่างจังหวัด กับมีนโยบาย
ช่วยเหลือกิจการของหอสมุดสาธารณะและเผยแพร่ความรู้ทั่วไป นอก
จากนั้นยังมีหน้าที่ค้นคว้าและบันทึกเหตุการณ์ของบ้านเมืองด้วย กิจการ
ซึ่งกองนี้ปฏิบัติไปตามหน้าที่ดังกล่าวแล้วนั้น มีดังนี้

๑. การจัดพิมพ์หนังสือ เนื่องจากหอสมุดแห่งชาติมีหนังสือ
ตัวเขียนซึ่งยังมีได้จัดพิมพ์อยู่กว่า ๖๐,๐๐๐ เล่ม หนังสือเหล่านี้มี
ประโยชน์ให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ทางศาสนา ทางวรรณคดี
ทางโบราณคดี ดทิชประเพณี และในเรื่องอื่นๆ เป็นอนมาก นับเป็น

เอกอัครราชทูต ซึ่งสมควรจะได้พิมพ์ให้แพร่หลาย แต่เนื่องจาก
งบประมาณจำกัด จึงจำกัดอาศัยหน่วยราชการ เช่น กระทรวง
ศึกษาธิการ และเอกชนช่วยพิมพ์ด้วย ดังมีสถิติการพิมพ์ดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑	ได้จัดพิมพ์ขึ้น	๒๓ เรือง
พ.ศ. ๒๔๙๒	ได้จัดพิมพ์ขึ้น	๒๘ เรือง
พ.ศ. ๒๔๙๓	ได้จัดพิมพ์ขึ้น	๓๘ เรือง

นอกจากนี้ยังได้จัดพิมพ์หนังสือวารสารศิลปากร เป็นนิตยสาร
ราย ๒ เดือน เพื่อเห็นผลของการดื่อบดวนคนควาและเผยแพร่ความรู้
เกี่ยวกับศิลปวิทยาการต่าง ๆ มีอัตรารับบด ๓๕ บาท ขายปลีก
เล่มละ ๗ บาท

๒. การจัดหอสมุด การจัดทาบัญชีตามวิธีการของหอสมุด
เฉพาะหนังสือพิมพ์แล้ว ซึ่งได้กระทำดื่อบดวนมาเป็นเวลานานแล้ว
นั้น ได้กระทำดื่อบดวนเรื่อยมาจนถึงในปี ๒๔๙๓ อันจะอำนวยความสะดวก
และความสะดวกในการค้นหาหนังสือขึ้นเป็นอันมาก เฉพาะหนังสือ
ฉบับดื่อบดวนซึ่งได้คิดทาบัญชีขึ้นนอกประเภทหนังสือ ซึ่งมีรายละเอียดของ
ชื่อหนังสือ, ชื่อผู้แต่ง, ชื่อเรื่องหนังสือ และบอกไว้ให้ทราบด้วย
ว่า หนังสือฉบับนั้นได้มาอย่างไรด้วย ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการค้น
คว้า ดื่อบดวนสาขาหอสมุดแห่งชาติตามต่างจังหวัดนั้น แต่เดิมหนังสือ
เพียงประมาณ ๓๐๐ - ๔๐๐ เล่ม บดได้ตั้งหนังสือเพิ่มเติมไปยง
สาขาหอสมุดตามจังหวัดใหญ่ ๆ ซึ่งเวลานั้นหนังสือแห่งดื่อบดวนมีน้อยกว่า
๒,๐๐๐ เล่ม บางแห่งถึง ๕,๐๐๐ เล่มเศษ นอกจากนี้ยังได้จัดตั้ง
เจ้าหน้าที่ของกรมศิลปากรไปประจำอยู่ ณ สาขาหอสมุดแห่งชาติบาง
แห่งด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ค้นควาด้วย

๓. การช่วยเหลือสถานศึกษา การศึกษาให้ประโยชน์เพียง

ใด ย่อมเป็นที่ทราบชัดกันอยู่แล้ว หนังสือเป็นอุปกรณ์สำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการศึกษา ด้านการศึกษาส่วนมากจึงพยายามจัดตั้งหอสมุดของคนชน บ้างจะสำคัญของหอสมุดคือหนังสือ แต่หนังสือหาได้ยาก ทั้งเวลานักมรคาแพง จึงจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยวิธีต่าง ๆ จึงจะบังเกิดผลดีมีความประสงค์ กรมศิลปากรจัดแบบการที่ควรจะได้ร่วมช่วยเหลือด้วย จึงจัดการตั้งหนังสือไปให้หอสมุดต่าง ๆ ซึ่งมีใช้สำหรับหอสมุดแห่งชาติเท่าที่จะช่วยได้ และด้วยความช่วยเหลือชนเป็นลำดับ ดังจะเห็นได้จากรายการต่อไปนี้ คือ :—

พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้ตั้งไปช่วยเหลือ ๓๒ แห่ง เป็นจำนวนหนังสือ ๓,๐๕๒ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้ตั้งไปช่วยเหลือ ๒๔ แห่ง เป็นจำนวนหนังสือ ๒,๓๒๖ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้ตั้งไปช่วยเหลือ ๓๔ แห่ง เป็นจำนวนหนังสือ ๓,๙๖๖ เล่ม

นอกจากการช่วยเหลือสถานศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยแล้ว ยังได้จัดตั้งไปให้หอสมุดสหประชาชาติ ณ กรุงนิวยอร์ก และกรุงเยนีวาอีก เป็นหนังสือ ๒๕๘ เล่ม

กับเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ให้แพร่หลายเป็นสาธารณประโยชน์ กรมศิลปากรได้ตั้งราคาจำหน่ายหนังสือประเภทที่ควรจำหน่ายได้ให้แก่ประชาชนด้วยราคาถูกเป็นพิเศษอีกด้วย

๔. การโฆษณาข้อความในศิลาจารึก ศิลาจารึกนับเป็นหลักฐานอันสำคัญยิ่ง เพื่อประโยชน์แก่การค้นคว้า เพื่อให้ได้ทราบถึง

เรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตสมัย จึงจำเป็นต้องรวบรวมมารักษาไว้ให้เป็น
อันตราไป ในปัจจุบันนี้ ศิลาจารึกที่ชนบทได้รวบรวม ๒๓๓ หลัก
ได้จัดการแปลข้อความในศิลาจารึกเหล่านั้นเป็นภาษาไทย และแบ่งได้
เป็น ๒ ภาค คือ จารึกสุโขทัย ภาคหนึ่ง กับจารึกทวารวดี เมืองละโว้
และเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาอีกภาคหนึ่ง ส่วนศิลาจารึกสมัย
กรุงศรีอยุธยา จะได้จัดพิมพ์เป็นอีกภาคหนึ่งในโอกาสต่อไป เฉพาะ
หลักศิลาจารึกในหัวเมืองต่าง ๆ นั้น ได้มอบให้คณะกรรมการจังหวัด
ช่วยดูแลรักษาไว้ แต่ให้ถ่ายถอดตัวหนังสือจารึกส่งมายังกรมศิลปากร
เพื่อจัดการอ่านแปลต่อไป และเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน ผู้ใดมีความ
สนใจจะสอบค้นคว้าเรื่องราวจากศิลาจารึกที่ยังมิได้พิมพ์ ก็ขอ
เชิญไปติดต่อขออนุญาตที่หอสมุดแห่งชาติในเวลาเปิดทำการได้เสมอ

๕. การจัดหาหนังสือเข้าหอสมุด การเพิ่มปริมาณหนังสือ

ในหอสมุดแห่งชาตินั้น นับเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของกองวรรณคดี
คตินจึงต้องพยายามทุกทางที่จะให้ได้หนังสือมาด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

ก. ผู้พิมพ์โฆษณาต่างมาให้ ตามแบบบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ
การพิมพ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ซึ่งมีจำนวนที่ไดรับดังนี้

พ.ศ. ๒๔๘๓	เป็นจำนวน ๒,๕๗๐ เล่ม
พ.ศ. ๒๔๘๔	เป็นจำนวน ๕,๒๘๔ เล่ม
พ.ศ. ๒๔๘๕	เป็นจำนวน ๓,๔๗๕ เล่ม

ความจริงควรจะได้อีกจำนวนมากกว่านี้ แต่เนื่องด้วยผู้พิมพ์

โฆษณางานบางแห่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ต้องเตือนไปจึงส่งมา บาง
แห่งแม้จะได้ออกไปแล้วก็ไม่ส่งมา เพราะไม่เกรงอาญาที่กำหนดโทษ
ปรับไว้เพียง ๓๒ บาทเท่านั้น

ข. จัดซื้อด้วยงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนเงิน และจำนวน
หนังสือดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑ จ่ายเงิน ๓,๒๕๕.๒๖ บาท ซื้อได้ ๖ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๒ จ่ายเงิน ๙๓๕.๐๐ บาท ซื้อได้ ๙ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๓ จ่ายเงิน ๓,๙๓๓.๑๙ บาท ซื้อได้ ๑๒๗ เล่ม

ค. ได้รับบริจาคจากบุคคลผู้ใจเป็นกุศล มีจำนวนดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้รับ ๔๕๕ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้รับ ๗๘๘ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้รับ ๗๖๖ เล่ม

ง. แยกเปลี่ยนหนังสือกับหอสมุด และองค์การโบราณคดีใน
ต่างประเทศ รวมทั้งสิ้น ๑๔ แห่ง มีจำนวนหนังสือใน พ.ศ. ๒๔๙๓
๒๒ เล่ม

จ. แยกเปลี่ยนเอกสารโฆษณาของทางราชการกับรัฐบาล
อเมริกัน จำนวนหนังสือที่แลกเปลี่ยนมาได้ ๒๒๙ เล่ม

รวมจำนวนหนังสือที่เข้าหอสมุดทั้งสิ้น ๓๓,๗๔๓ เล่ม

เพราะฉะนั้นปัจจุบันจึงมีหนังสือทั้งต้นในหอสมุดแห่งชาติ เป็น
คอปมพ ๖๓,๕๙๔ เล่ม และคอปเขียน ๓๔,๒๓๕ เล่ม รวมทั้งสองประเภท
เป็น ๙๗,๘๐๙ เล่ม

๖. จำนวนผู้เข้าชม เข้าอ่าน และยืมหนังสือในหอสมุดแห่งชาติ
รวมทั้งข้าราชการจากจังหวัดด้วย มีดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นคนไทย ๓,๔๓๓ คน เป็นชาวต่างประเทศ—คน

พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นคนไทย ๒,๘๘๓ คน เป็นชาวต่างประเทศ—คน

พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นคนไทย ๒๐,๒๕๐ คน เป็นชาวต่างประเทศ

๗. การตอบคำถาม ปรากฏว่ามีผู้สนใจในการค้นคว้าเพื่อที่จะทราบถึงเรื่องบางเรื่องอันเกี่ยวกับประวัติศาสตร์บางเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีหรือโบราณคดีบางเรื่อง และเกี่ยวกับศิลปะบ้าง ได้ตั้งคำถามมาขอให้เจ้าหน้าที่ช่วยค้นคว้าหาคำตอบให้ นับเป็นสิ่งที่น่ายินดีอย่างยิ่ง เจ้าหน้าที่ได้สนองของความประสงค์ตอบไปให้เป็นอันมาก ดังปรากฏจำนวนดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑ ให้คำตอบไป ๑ ราย

พ.ศ. ๒๔๙๒ ให้คำตอบไป ๕ ราย

พ.ศ. ๒๔๙๓ ให้คำตอบไป ๓ ราย

๘. การบันทึกเหตุการณ์ งานบันทึกเหตุการณ์เป็นส่วนหนึ่งของจดหมายเหตุแห่งชาติ เพื่อให้สามารถค้นหาเรื่องราวต่าง ๆ ได้โดยสะดวก ขณะนี้ได้จัดการจัดบันทึกเหตุการณ์เป็นคอมพิวเตอร์และจะโต้แย้งปกรทำเต็มเป็น ๆ ไป เมื่อเสร็จแล้วจะได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าชมต่อไป นอกจากนี้ยังได้รวบรวมหนังสือราชการ ฤๅ ทดต่าง ๆ ที่มีอายุเกิน ๕๐ ปี และรวบรวมภาพเหตุการณ์ ภาพบุคคลสำคัญ และภาพอื่น ๆ ไว้เป็นอันมาก เพื่อจะได้ดำเนินการจัดตั้งหอจดหมายเหตุแห่งชาติเยี่ยงนานาประเทศต่อไป

กองสถาปัตยกรรม

มีหน้าที่สอบสวนรักษาแบบแผนการช่างของไทย ค้นคว้าหาวิธีคิดแปลตึกสถาปัตยกรรมแบบไทยให้เข้ากับแบบสากล ดำเนินการออกแบบเปิดประมด ควบคุมและตรวจงานก่อสร้างและซ่อมพระราชฐานและอาคารทหน่วยราชการต่าง ๆ ขอมมา

งานทกกองสถาปัตยกรรมได้กระทำไปแฉวนนี้ มดังนี้ :-

๑. งานพระเมรุมาศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘
และงานที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน คือ

พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ซ่อมพระที่นั่งต่าง ๆ ภายในพระราชฐานรวม ๘
แห่ง เพื่อดำเนินการบูรณะพระที่นั่งพระมหามงกุฎ และเพื่อใช้ในการพระราช
พิธีบรมราชาภิเษก และได้สร้างพระที่นั่งทรงธรรม ทำช่าง ทับเกษตร
และราชวัติ สำหรับใช้ในการพระเมรุมาศรัชกาลที่ ๘

พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ซ่อมพระที่นั่งต่าง ๆ ภายในพระราชฐานรวม ๕
แห่ง เพื่อใช้ในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก และออกแบบเหรียญ
บรมราชาภิเษก และเหรียญรัตนาภรณ์รัชกาลปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้สร้างพระเมรุมาศและงานอื่น ๆ เกี่ยวกับการ
ต่อจากที่ได้สร้างไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงเรียบร้อยแล้ว และเป็น
เจ้าหน้าที่ควบคุมดูแลพระบรมศพมายังพระเมรุมาศด้วย และได้จัดซ่อม
มณฑปพระกระยาสนาน สำหรับใช้สร้างมณฑปอภิเษกในงานพระราชพิธี
บรมราชาภิเษกอีกด้วย

๒. งานซ่อมและควบคุมงานก่อสร้าง พระราชฐานและ
สถานทวารวดีรวมทงปฤษฎางค์สถานด้วยนั้น ในปี ๒๕๕๑ ได้ทำรวมทง
๒๒ แห่ง เป็นเงิน ๕,๔๓๐,๔๗๕.๐๐ บาท ปี ๒๕๕๒ ได้ทำ ๑๖ แห่ง
เป็นเงิน ๖,๐๖๘,๗๘๒.๔๔ บาท ปี ๒๕๕๓ ได้ทำ ๕ แห่ง เป็นเงิน
๗,๓๒๓ บาท

๓. งานปั้นหล่อ ได้ออกแบบและทำกรับปั้นหล่ออนุสาวรีย์
พระพุทธรูป พระบรมรูปและเหรียญกระษัตริย์ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ รวม
จำนวนทง ๕๕ ราย พ.ศ. ๒๕๕๒ รวม ๔ ราย และ พ.ศ. ๒๕๕๓
รวม ๑๑ ราย เป็นเงิน ๑๗,๔๐๘ บาท

นอกจากนั้น ได้ทำผลประโยชน์รายได้จากค่าขายแบบแปลน และค่าปฏิผล นำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดิน ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นเงิน ๓๖,๔๕๔.๘๐ บาท พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นเงิน ๔๐,๑๔๐.๓๕ บาท และ พ.ศ. ๒๔๙๓ เป็นเงิน ๒๔,๗๓๐ บาท

กองการสังคีต

มีหน้าที่รักษาฟื้นฟูและเผยแผ่ซึ่งศิลปไทยเดิมด้านดุริยางค์ไทย และนาฏศิลป์ อบรมฝึกสอนดุริยางค์สากลและคีตปะทั้งสองด้านดังกล่าว แดงนนวนัย บันทกเพลงไทยเป็นโน้ตสากล และบรรเลงดนตรีในงานพระราชพิธีและรัฐพิธี

งานที่กองนี้ได้กระทำไปแดงนนวนัย มีดังนี้ :-

๑. การแต่งเพลง

พ.ศ. ๒๔๙๑ ได้แต่งเพลงใหม่ชนเพลงหนึ่งให้ชื่อว่า เพลงขับไม้ บัณเฑาะว์ ๓ ชั้น สำหรับใช้เป็นเพลงใหม่โรง

พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้แต่งเพลงใหม่ชนนอกเพลงหนึ่งให้ชื่อว่า เพลง เรืองอรุณ สำหรับใช้ประกอบการแสดงละครของกรมศิลปากร

พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้แต่งเพลงใหม่ชนนอกสองเพลง ให้ชื่อว่า เพลง แดงนนวนัย และ เพลงนกเขามะร่าปี่ สำหรับใช้ประกอบการแสดงละครของ กรมศิลปากร กับในปี ๒๔๙๓ นี้ได้จัดทำประสานเสียงเพลงไทยเดิม ตามลักษณะเพลงสากล และบรรเลงให้ประชาชนฟังด้วยวงดุริยางค์ สากลของกรมศิลปากร ทั้งบันทึกแผ่นดัดส่งทางวิทยุกระจายเสียงด้วย รวมทททพาด้านเสียง ๓๒ เพลง

๒. การบรรเลงดุริยางค์ไทย งานซึ่งต้องใช้การบรรเลง

ดุริยางค์ไทยนั้นมีหลายประเภท คือ งานราชการ งานต้อนรับชาวต่างประเทศ งานของเอกชน งานวิทยุกระจายเสียง และงานดนตรีสำหรับประชาชน ในบรรดาประเภทงานเหล่านี้ ในปี่หนึ่ง ๆ งานราชการเป็นมากที่สุด รองลงมาคืองานต้อนรับชาวต่างประเทศ และงานเอกชนน้อยที่สุด รวมงานในปี่หนึ่ง ๆ มตงน พ.ศ. ๒๔๙๑ รวมทั้งสิ้น ๑๓๐ ครั้ง พ.ศ. ๒๔๙๒ รวมทั้งสิ้น ๑๓๔ ครั้ง พ.ศ. ๒๔๙๓ รวมทั้งสิ้น ๑๓๓ ครั้ง

๓. การบรรเลงดุริยางค์สากล ดุริยางค์สากลก็ม้งานที่จะต้อง

ปฏิบัติเช่นเดียวกับดุริยางค์ไทยเหมือนกัน แต่น้อยกว่า ใน พ.ศ. ๒๔๙๑ มีเพียง ๒๒ ครั้ง พ.ศ. ๒๔๙๒ มี ๔๒ ครั้ง พ.ศ. ๒๔๙๓ มี ๓๕ ครั้ง แต่ในปี ๒๔๙๓ นี้ กองการสังคตตำรวรจัดคอนเสิร์ตออกบรรเลงได้ถึง ๒ ครั้ง ประชาชนต้อนรับการบรรเลงทั้ง ๒ ครั้ง อย่างอันหนาฝ่าถึง เบนทนาพอใจยิ่ง จักได้พยายามผูกซ้อมเพื่อบอกบรรเลงในบ้นอก

๔. การบรรเลงดนตรีสำหรับประชาชน งานประเภทนี้เพ่ง

เริ่มกระทำเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๑.๑.๑๑ ซึ่งเบ่งงานทกรรมคิดปากรมิได้หวง ผลกำไรเป็นอัฐิพดเงินทองเพราะงานชนนเคย ทำนทได้ไปฟังและได้รับ สู้จิบัตรจะเห็นคักเดวในสู้จิบัตรชดเจนนอยู่เดว ว่าชาตทุนทุกคร้ง แต่ท กกรรมคิดปากรคงให้มการบรรเลงอยู่ตลอดมานาน กเพอ :-

ก. ให้ประชาชนผู้เห็นดเห็นอยดวากดว้าจากงานการได้มาพัก ผ่อนหย่อนอารมณ์ ณ ด่านทน อันเป็นนโยบายของรัฐบาลทปรารภนา จะตั้งเดริมตัวดีดิกภาพให้แก่ประชาชน

ข. เป็นการผูกซ้อมคิตบ้นของกรรมคิดปากรไปด้วยในคัว

ค. เป็นการตั้งเดริมและ ฟนฟูคิตบ้นทงหลายให้เกิดความสนใจ ในคิตปประเภทนยงชน

ง. เป็นการเผยแพร่ความรู้ให้แก่ประชาชน ทั้งในด้านทฤษฎี (ความรู้ในสิ่งปฏิกัต) และด้านปฏิบัติ (การบรรเลง)

ด้วยเหตุนี้ แม้จะขาดทุนบ้าง แต่ได้ผลเกินทุนที่ขาดไปนั้นมาก และยังมีทางอนาคตเชย ดังนั้น คนควรสำหรับประชาชนจึงจะยังคงมี เด่นของท่านผู้ฟังอยู่ทุกฤดู และตั้งใจว่าในฤดูต่อไป จะมีวิธีการส่งเสริม ความสามารถแก่ผู้ฟังให้ยิ่งขึ้นกว่าที่แล้ว ๆ มาอีกด้วย

สถิติการบรรเลงดนตรีสำหรับประชาชนนั้น มีดังนี้:—

พ.ศ. ๒๔๙๑ ดริยางค์ด้ากถ ๘ ครั้ง ดริยางค์ไทยของกรม คีตปากร ๑ ครั้ง ดริยางค์ไทยของคณะต่างๆ ๗ ครั้ง รวม ๑๖ ครั้ง มีรายได้อุดหนุน ๒,๒๓๒.๓๖ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๒ ดริยางค์ด้ากถ ๓๐ ครั้ง ดริยางค์ไทยของกรม คีตปากร ๓๓ ครั้ง ดริยางค์ไทยของคณะต่างๆ ๑๒ ครั้ง รวม ๕๕ ครั้ง มีรายได้อุดหนุน ๑๔,๓๑๗ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๓ ดริยางค์ด้ากถ ๒๗ ครั้ง ดริยางค์ไทยของกรม คีตปากร ๕ ครั้ง ดริยางค์ไทยของคณะต่างๆ ๒๒ ครั้ง รวม ๕๔ ครั้ง มีรายได้อุดหนุน ๒๙,๓๐๔ บาท

๕. การแสดงโขนละครประจำปี การแสดงประจำปีหรือที่ เรียกว่าเป็นฤดูแสดงของกรมคีตปากรนั้น เริ่มแต่ประมาณกลางเดือน พฤศจิกายน ไปจนถึงประมาณกลางเดือนพฤษภาคม รวมเป็นเวลา ๖ เดือน ในระยะเวลาแสดง ๖ เดือนนี้ ได้เคยตั้งใจไว้ว่า จะแสดง ดั๊ก ๔ เรื่อง และก็ได้แสดงได้ ๔ เรื่องจริง ในปีการแสดง ๒๔๙๑-๒๔๙๒ และก่อนนั้น ๑ ปี คือปีการแสดง ๒๔๙๐-๒๔๙๑ แสดงได้ถึง ๕ เรื่อง แต่ก่อนนั้นขึ้นไปอีก ๒ ปี แสดงได้ใบละ ๒-๓ เดือนเท่านั้น เพราะไม่ ใ้ใครมีผู้สนใจมาดู ครั้นมาถึงฤดูแสดงปี ๒๔๙๒-๒๔๙๓ ได้ปรับปรุง

เรื่อง เครื่องแต่งตัว ฉาก ตัวผู้แต่งและอื่น ๆ ผลปรากฏว่าแต่งได้ ๒
 เรื่องเท่านั้นเอง คือเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนพระไวยแตกทัพ กับเรื่อง
 พระร่วง มาบันทึกเหมือนกันแต่งได้เพียง ๒ เรื่องเท่านั้น คือ เรื่องอเหินา
 ตอน ประชันตาต่อนก กับเรื่องสุวรรณหงส์ ซึ่งจะแต่งเป็นวันสุดท้าย
 ในวันที่ ๖ เดือนนี้ ถูกล่ามไปเข้าใจว่าคงจะแต่งได้เพียงฤดูละ ๒ เรื่อง
 เหมือนกัน นอกจากจะสร้างโรงละครใหม่เสร็จแล้ว ซึ่งสามารถบรรจุ
 คนดูได้ ๓,๖๐๐ คน แต่โรงปัจจุบันบรรจุได้ ๘๐๐ คนเท่านั้น คนดู
 ๘๐๐ คน แต่งเรื่องละ ๓ เดือน แต่ถาคนดู ๓,๖๐๐ คน อาจจะแต่ง
 แต่เพียงเดือนครึ่ง นพตถึงจำนวนคนดูเท่ากัน แต่โรงใหม่ ททางสระขาด
 โอโง่ง มีเครื่องทำความเย็น และอื่น ๆ ซึ่งทำให้สบายใจ สบายกาย
 อาจมีคนพากันไปดูมากขึ้นก็ได้ จำนวนพลเมืองจังหวัดพระนครและ
 ขนบรววมกัน ๓,๓๗๐,๐๐๐ คน ถ้าพากันมาดมาก ๆ อาจแต่งได้เพียง
 บัด ๒ เรื่อง หรือบดะเรื่องเท่านั้น

สถิติการแต่งโขนละครประจำบั้น มดังนี้ :-

พ.ศ. ๒๔๘๘ แต่ง ๓ เรื่อง รวม ๔๑ ครั้ง รายได้ ๕๐,๔๐๓.๘๒ บาท

พ.ศ. ๒๔๘๙ แต่ง ๒ เรื่อง รวม ๒๘ ครั้ง รายได้ ๒๖,๓๓๘.๗๗ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๐ - ๒๔๙๑ แต่ง ๕ เรื่อง รวม ๓๓๕ ครั้ง รายได้

๓๓๕,๓๓๐.๓๘ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๑ - ๒๔๙๒ แต่ง ๕ เรื่อง รวม ๓๓๘ ครั้ง รายได้

๓๘๒,๓๘๓.๘๖ บาท

ใน ๔ เรื่องนี้ เรื่องไกรทองแต่งได้นานถึง ๕๖ ครั้ง และมีรายได้
 ถึง ๓๐๘,๖๓๓.๘๐ บาท มากกว่าเรื่องใด ๆ ทั้งสิ้น

พ.ศ. ๒๔๙๒ - ๒๔๙๓ แต่ง ๒ เรื่อง คือ พระไวยแตกทัพ กับเรื่อง
 พระร่วง รวม ๓๖๕ ครั้ง มีรายได้ ๓๓๒,๖๗๓.๘๓ บาท ใน ๒ เรื่องนี้

เรื่องพระไวยแตกทัพ มัลลิกะดั่งยัง นับตั้งแตกर्मคิดปากรแต่งละครมา
 คอแต่งได้นานถึง ๓๐๘ ครั้ง และมีรายได้ถึง ๒๘๘,๖๘๖.๕๐ บาท
 เรื่องพระร่วงมัจฉาจนครกตแต่งเท่ากับเรื่องไกรทอง แต่มรายได้
 น้อยกว่าเรื่องไกรทอง ๕,๖๔๖.๕๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๘๓ - ๒๔๘๔ แต่ง ๒ เรื่อง คือ เรื่องอเหินาตอนประณิศา
 ตอนก กับสุวรรณหงส์ รวม ๑๕๖ ครั้ง มีรายได้ถึงวันที่ ๓ พฤษภาคม
 เป็นเงิน ๓๘๔,๘๓๓.๕๐ บาท ซึ่งยังมีรายได้ในวันที่ ๔-๕-๖ เดือน
 บวกเข้ามาอีก แต่พอจะพิจารณาได้ว่า ทั้ง ๒ เรื่องหงษ์ชนะ
 ประสิทธิภาพแต่งละครของกรมศิลป์ปากรเป็นแน่นอน เพราะบทแถว
 แต่ง ๒ เรื่องเหมือนกัน และแต่งมากกว่าบทถึง ๘ ครั้ง แต่มรายได้
 เพียง ๓๓๒,๖๗๑.๘๑ บาท บทแถวแต่งเพียง ๒ เรื่องเหมือนกัน และ
 แต่งน้อยกว่าบทแถวด้วยซ้ำไป แต่ได้เงินถึง ๓๘๔,๘๓๓.๕๐ บาท
 มากกว่าบทแถวถึง ๖๒,๑๕๑.๖๘ บาท และในบิตดาหนอก ๗ ครั้ง
 เป็นเงิน ๓๗,๘๗๗.๕๐ บาท รวมบั้นจะได้เงิน ๔๓๒,๖๘๑.๐๐ บาท
 มากกว่าบทแถวประมาณ ๘๐,๐๐๐ บาท

ขอสรุปว่า นับตั้งแต่ได้มีการแต่งละครมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๘
 จนถึงบัดนี้ บั้นแบบบทมรายได้มากที่สุดถึง ๔ แสนเศษ

๖. การเสด็จพิเศษ คือนอกจากการแต่งประจำดังกล่าว
 แล้ว ยังมีการไปเสด็จ ณ สถานที่ภายนอก เบนงานของทางราชการบ้าง
 เบนงานต้อนรับชาวต่างประเทศบ้าง และงานทอน ๆ ออกบ้าง รวมทั้งสิ้น
 ต้องไปเสด็จพิเศษ

ใน พ.ศ. ๒๔๘๓ ๓๒ ครั้ง

พ.ศ. ๒๔๘๒ ๑๕ ครั้ง

พ.ศ. ๒๔๘๓ ๓๘ ครั้ง

๗. รายได้ประจำปี จากการแสดงโฆษณาและดนตรี ทั้ง
กรมศิลปากรและสถานทภายนอก มีจำนวนตามรายปีดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑ มีรายได้ ๓๕๐,๙๖๓.๙๖ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๒ มีรายได้ ๒๙๖,๑๙๓.๕๑ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๓ มีรายได้ ๔๒๘,๕๔๓.๘๒ บาท

ยอดเงินรายได้นี้ ยังมีได้หักค่าอากรแสตมป์และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งจำ
ต้องใช้เฉพาะการแสดงครั้งหนึ่ง ๆ เมื่อหักเสร็จแล้ว เหลือเท่าใดก็
ส่งมอบเข้าในเงินทุนหมุนเวียนซึ่งทางราชการได้ตั้งไว้ ๕๐,๐๐๐ บาท เพื่อ
ใช้ในกิจการต่าง ๆ ของการละคร

๘. จำนวนนักเรียนนาฏศิลป์ นับตั้งแต่เริ่มตั้งโรงเรียน
จนถึงแต่ พ.ศ. ๒๔๙๖ จนถึงบัดนี้ มีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ
และยังจะทวีขึ้นอีกต่อไป ดังจะเห็นได้จากยอด ๓ ปีหลังดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๑ มีนักเรียน ๒๓๐ คน

พ.ศ. ๒๔๙๒ มีนักเรียน ๒๖๓ คน

พ.ศ. ๒๔๙๓ มีนักเรียน ๓๘๒ คน เป็นนักเรียนต่างจังหวัด

ถึง ๖ คน และใน พ.ศ. นี้จะมีนักเรียนไม่น้อยกว่า ๔๒๐ คน สถานท
ไม่พอนักเรียนยังจะต้องขยายต่อไปอีก โรงเรียนปัจจุบันนี้สร้างสำหรับ
นักเรียน ๓๕๐ คนเท่านั้น แต่เวลานักเรียนเพิ่มขึ้นเป็น ๓ เท่า จำเป็น
ต้องสร้างสถานทเรียนเพิ่มให้อีก

๙. การส่งเสริมและเผยแพร่ ในด้านการส่งเสริมและเผย
แพร่นั้นได้จัดทำไปดังนี้

ก. พิมพ์หนังสือภาษาของกฤษทเกยวกับศิลปะออกเผยแพร่ ๒ เรื่อง
เป็นเรื่องของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ให้ชื่อว่า ART IN THAILAND

เรื่องหนึ่ง และเป็นเรื่องของท่านเจ้าคุณอนมานราชชน ให้ชื่อว่า

A Brief Survey of Cultural Thailand อีกเรื่องหนึ่ง คือ Education :-
The Worship of the Teachers and the Staging of Miscellaneous play.

๒. แต่งเพลงประจำจังหวัด เวदानแต่งเสร็จไปแล้ว ๕ จังหวัด

๓. ให้เข้าม็อบเครื่องโขนละคร แก่หน่วยราชการและเอกชน

พ.ศ. ๒๔๙๑ ให้เข้าไป ๘๖ ราย ได้เงินค่าเช่า ๔,๐๖๗.๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๒ ให้เข้าไป ๙๓ ราย ได้เงินค่าเช่า ๓,๔๓๕.๐๐ บาท

พ.ศ. ๒๔๙๓ ให้เข้าไป ๘๐ ราย ได้เงินค่าเช่า ๓,๕๐๕.๐๐ บาท

๔. เขียนคำบรรยายเพลงในลัทธิวัฒนธรรมสำหรับประชาชน

๕. ในปี ๒๔๙๓ ได้ร่วมมือกับคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วย
องค์การศึกษา ฯ ของสหประชาชาติ ถอดวันมรณะของ Bach นักดนตรี
เอกของโลก ด้วยการบรรยายชีวิตประวัติและบรรเลงเพลงของ Bach
ทางวิทยุกระจายเสียง และจัดทำรายชื่อเพลงไทยและประวัติเป็นภาษาอังกฤษ
ส่งไปให้องค์การด้วย

๖. อนุญาตให้ชาวต่างประเทศถ่ายรูปและถ่ายภาพยนตร์ได้ เพื่อ
เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของไทย

กองโบราณคดี

มีหน้าที่จัดการพิพิธภัณฑ์สถาน ดูแลควบคุมโบราณวัตถุสถาน
ที่ขึ้นบัญชีเป็นโบราณวัตถุสถานของชาติแล้ว ควบคุมการนำโบราณ
คดีวัตถุออกนอกประเทศ เผยแผ่วิชาโบราณคดีไทย รวบรวมและ
เก็บรักษาภาพถ่ายที่เป็นหลักฐานในทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

งานที่กองโบราณคดีได้จัดทำไปแล้วมีดังนี้

๑. จำนวนโบราณสถาน ที่ได้นับบัญชีแล้วตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๘
จนเป็นฉบับแรกจนถึง พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นจำนวน ๘๐๗ แห่ง และได้จัดการ
บัญชีใหม่

ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ๒ แห่ง

พ.ศ. ๒๔๘๒ ๓๖ แห่ง

พ.ศ. ๒๔๘๓ ๒ แห่ง

รวมโบราณสถานทั้งสิ้นจนบัดนี้ มี ๘๔๗ แห่ง

๒. การควบคุมการนำโบราณศิลปวัตถุออกนอกประเทศ

มีผู้นำสิ่งของมาให้ตรวจ เพื่อนำออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก ใน
การพิจารณาอนุญาตนั้น สิ่งของที่เรียกว่าสมบัติทางวัตถุและสิ่งอื่นไป
ไม่อนุญาตให้นำออก เพราะเป็นของหายาก ส่วนของที่ต่ำกว่าสมบัติ
ทางวัตถุถึงมา มักจะได้พิจารณาอนุญาต ใน ๓ ปีหลังนี้ได้พิจารณา
อนุญาตไป มีจำนวนดังนี้

พ.ศ. ๒๔๘๑ อนุญาตให้นำออก ๔๐๖ ชิ้น

พ.ศ. ๒๔๘๒ อนุญาตให้นำออก ๒๐๖๒ ชิ้น

พ.ศ. ๒๔๘๓ อนุญาตให้นำออก ๑๐๘๐ ชิ้น

และมีกฎหมายให้นำออกรวม ๘ ชิ้น ชิ้นสำคัญที่สุดคือหนังสือจด
เรื่องพระม้าย เป็นสมุดข่อย เขียนในรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ
กรุงศรีอยุธยา ประมาณ ๒๑๒ ปีมาแล้ว เป็นหนังสือข่อยเขียนทึบมาก

๓. การตรวจโบราณสถาน ในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ และ ๒๔๘๓

ข้าพเจ้าพร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ในกองโบราณคดี ได้ออกตรวจโบราณ
สถานในจังหวัดต่าง ๆ รวม ๒๕ จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี นครปฐม
เพชรบุรี พระนครศรีอยุธยา นครสวรรค์ พิษณุโลก สุโขทัย ลำปาง
เชียงใหม่ ลำพูน สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ราชบุรี ชัยนาท

ตั้งหีบ ๑๒ พระบรมหีบ อุดรธานี หนองคาย สกลนคร นครพนม อุบลราชธานี
ขอนแก่น ชัยภูมิ และนครราชสีมา

๔. การจัดตั้งสาขาพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ การจัดใหม่พิช-
ภัณฑ์แห่งชาติ ณ กรุงเทพฯ ๑ แห่งเดียวกัน ย่อมเป็นการไม่สะดวกและ
ไม่เหมาะสมหลายประการ เป็นต้นว่าสถานที่ในกรุงเทพฯ ๑ คับแคบ
และการนำของสำคัญๆ จากต่างจังหวัดมากรุงเทพฯ ๑ มักไม่สะดวกในการ
เคลื่อนย้าย และถ้าเป็นสิ่งที่เจ้าของถิ่นเขารักใคร่นับถือมาก ก็ย่อมทำ
ให้หวงแหน และอาจทำให้ถึงกับแค้นเคืองได้ เพราะฉะนั้นถ้าไม่จำเป็น
จริงแล้วก็ไม่ควรจะนำของมาจากต่างจังหวัด โดยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมี
การจัดตั้งสาขาพิพิธภัณฑ์หัวเมืองขึ้น ที่ใดจุดตั้งไปแล้ว ๓๓ แห่ง คือ
วัดเบญจมบพิตร จังหวัดพระนคร, ปทุมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม,
พระนครคีรีอยุธยา, ดุสิต, นครคีรีธรรมราช, ไชยา จังหวัดสุราษฎร์
ธานี, เพชรบุรี, พิษณุโลก, กำแพง, สุโขทัย และอำเภอบางระจัน
จังหวัดสิงห์บุรี ทดงสาขาพิพิธภัณฑ์ใดเลือกตั้งในแหล่งที่มีโบราณ
สถานและโบราณคดีวัตถุมาก แต่เฉพาะที่พระนครคีรีอยุธยาและดุสิต
ได้จัดตั้งเป็นหน่วยศิลปากรขึ้น คอมมทงพิพิธภัณฑ์และหอสมุด เพราะ
เป็นแหล่งของโบราณแหล่งใหญ่ และในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้จัดตั้งหน่วย
ศิลปากรขึ้นที่จังหวัดสุโขทัยอีกแห่งหนึ่ง

๕. การซ่อมโบราณวัตถุสถาน

พ.ศ. ๒๔๙๓ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้จัดการซ่อม

๑. พระธาตุพนม

๒. พระที่นั่งปฤษฎางค์มณฑล

๓. พระที่นั่งอุดรธานี

๔. พระพุทธไตรรัตนนายก วัดพนัญเชิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๖. การติดต่อกับต่างประเทศ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้แลกเปลี่ยนโบราณวัตถุกับพิพิธภัณฑ์เมตประเทศฝรั่งเศส เป็นจำนวน ๓๔ ชิ้น กับหลวงบริบาลบุรณทัต หัวหน้ากองโบราณคดี ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาลให้เป็นกรรมการและเลขานุการแห่งคณะกรรมการแห่งชาติของสภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ และได้รับเลือกให้เป็นคณะบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เอเชียขององค์การสหประชาชาติด้วย นับเป็นเกียรติยศอย่างสูงของกรมศิลปากร

๗. จำนวนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ เฉพาะพิพิธภัณฑ์แห่งชาติพระนคร เปิดให้ประชาชนเข้าชมเป็นประจำในวันอาทิตย์ เฉลี่ยผู้เข้าชมประมาณวันละ ๕,๐๐๐ คน ส่วนผู้ชมพิเศษนอกจากวันอาทิตย์มีดังนี้

พ.ศ. ๒๔๙๒ คนไทย ๓๓๕,๘๕๐ คน ชาวต่างประเทศ ๘๘๕ คน

พ.ศ. ๒๔๙๓ คนไทย ๓๐๘,๕๒๘ คน ชาวต่างประเทศ ๓๑,๗๒๖ คน

๘. การเผยแพร่ความรู้ทางโบราณคดี ได้จัดทำไปแล้วดังนี้

ก. จัดทำป้ายพร้อมคำอธิบายติดไว้กับโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์สถานทุกชั้น ให้ผู้มาชมทราบวัตถุชิ้นนั้นเป็นอะไร มีชนเมื่อใด และได้มาจากไหน

ข. จัดพิมพ์รูปโบราณสถานและโบราณวัตถุชิ้นสำคัญ และหล่อพระพุทธรูปและเทวรูปด้วยปูนปลาสเตอร์ ทั้ง ๒ จำพวกนี้ จำหน่ายแก่ผู้ต้องการด้วยราคาย่อมเยา เฉพาะรูปหล่อด้วยปูนปลาสเตอร์ ได้จำหน่ายไปแล้วรวม ๕๕ ชิ้น

ค. ให้พิมพ์ถ่ายและแม่พิมพ์โบราณวัตถุไปพิมพ์เผยแพร่ ในระยะ ๓ ปีที่ล่วงมาเป็นจำนวน ๘๓ ราย เป็นแม่พิมพ์ ๕๓๕ ชิ้น

ง. เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้จัดพิมพ์หนังสือภาษาไทยพหุภณัทธ์ถ่าน
แห่งชาติเป็นภาษาไทย ๑,๐๐๐ เล่ม ภาษาอังกฤษ ๕๐๐ เล่ม ออก
จำหน่าย

จ. เขียนบทความเกี่ยวกับโบราณคดีโฆษณาทางวิทยุกระจาย
เสียง ได้กระทำไปแล้วใน พ.ศ. ๒๔๙๒ และ ๒๔๙๓ รวม ๓๐ ครั้ง

ฉ. ใน พ.ศ. ๒๔๙๓ ได้เชิญชวนครูอาจารย์ นิสิต และนักเรียน
จากสถานศึกษาและโรงเรียนต่าง ๆ มาชมพิพิธภัณฑ์ และถือโอกาส
บรรยายให้ความรู้เท่าที่เวลาจะทำได้ ได้มีโอกาสกระทำ ๑๙ ครั้ง รวม
จำนวนคน ๒,๕๔๓ คน ในปีนั้นและปีต่อไปก็จะได้กระทำอีก กับยังได้
มีโอกาสอบรมผู้ที่จะออกไปศึกษาวิชาต่างประเทศอีกด้วย นอกจากนี้
นมนมจะได้รับหนาท่านาแขกชาวต่างประเทศชมสถานที่ต่าง ๆ แม้ตาม
ต่างจังหวัดหนึ่ง ๆ

ช. ในโอกาสที่ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยดาพลุฒิยากร
พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร และหลวงบริบาลบุรฉัตร
เป็นผู้แทนประเทศไทยไปร่วมประชุมสัมมนาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ ณ
ยุโรป ก็ได้แสดงปาฐกถาเรื่องประวัติการพิพิธภัณฑ์ของไทย และการ
ชุดแต่งวัดพระศรีรัตนเพชญ์ ให้ที่ประชุมฟังด้วย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยนี้ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ โดยมีวัตถุประสงค์จะ
สอนวิชา ปฏิมากรรม จิตรกรรม ดุริยางคศิลป์ นาฏศิลป์ คัตศิลป์
สถาปัตยกรรม วิชาโบราณคดีและวิชาช่างศิลปะอื่น ๆ แต่ขณะนั้นได้เปิด
สอนวิชาปฏิมากรรมและวิชาจิตรกรรมก่อน นับแต่เปิดมหาวิทยาลัยมา
จนบัดนี้ ได้มีนิสิตสอบได้อุปริญญาวิชาปฏิมากรรมและจิตรกรรม
ไปแล้ว ๒๓ คน

จำนวนนิสิต ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ มี ๙ คน พ.ศ. ๒๔๙๒ มี ๓๓ คน พ.ศ. ๒๔๙๓ มี ๓๕ คน เวदानุชาตยุโรปและอเมริกา มาขอศึกษาวิชาทางสังคมจากอาจารย์ของมหาวิทยาลัย ๕ คน เป็นพิเศษ

การเผยแพร่ ในปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้จัดให้มีการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ อันเป็นงานที่จัดโดยมหาวิทยาลัยขึ้นเป็นครั้งแรก เปิดให้ประชาชนชมเป็นเวลา ๓ เดือน ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ จนถึงวันที่ ๓๐ มีนาคม มีภาพเขียนเข้าแสดง ๓๕ ราย นางมณีเชยชัย และนายเพ็ญทองอยู่ ได้รับรางวัลที่ ๑ มีรูปปั้นเข้าแสดง ๒๐ ราย นายเชยชัย ยมศรี ได้รับรางวัลที่ ๑ รวมผู้ได้รับประกาศนียบัตรเกียรติคุณไปทั้งสิ้น ๕๕ คน มีผู้เข้าชมทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศประมาณ ๓,๕๐๐ คน

การคัดลอกภาพเขียนไทยแบบโบราณ ภาพซึ่งเขียนไว้ตามผนังโบสถ์วิหารและตามตู้พระธรรม เป็นภาพที่ควรประณีตงดงาม นับเป็นภาพที่ค่าทางศิลปวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง เมื่อเวลาผ่านไปนานเป็นร้อย ๆ ปี ก็ย่อมจะกระเทาะหรือผุพังไปเป็นที่น่าเสียดายยิ่งนัก จึงได้ให้อาจารย์ของมหาวิทยาลัยจัดการลอกคัด และเพิ่งจะได้เริ่มงานเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และ ๒๔๙๓ ได้คัดลอกจากสถูปถาวรดังต่อไปนี้แล้ว คือ ทิวทัศน์คันเทพราราม พระที่นั่งพุทไธศวรรย์ และพระที่นั่งศิวโมกษพิมาน จังหวัดพระนคร วัดสุทธวรณาราม และวัดสุทัศน์าราม จังหวัดธนบุรี วัดมหาธาตุและวัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่ง ๒ แห่งหลังนี้มีอายุกว่า ๕๐๐ ปีแล้ว และได้ทำการลอกคัด ณ แห่งนั้นต่อไป

งานส่วนกลาง

๑. งานพระเมรุมาศและงานบรมราชาภิเษก เนื่องจาก กรมศิลปากรได้รับมอบหมายให้เป็นผู้สร้างพระเมรุมาศถวายพระเพลิง

พระบรมศพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ และได้รับหน้าที่ให้วอหม้อกับด้านกพระราชวัง จดงานบรมราชาภิเษกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน อันนับว่าเป็นงานใหญ่ ซึ่งจำต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระราชประเพณีนิยมและให้ดีที่สุดเท่าที่ดำเนินการจะกระทำได้ บรรดาเจ้าหน้าที่ทุกกองในกรมศิลปากร ต้องมีหน้าที่ปฏิบัติงานร่วมกันเป็นอย่างดี ถึงการทรงงานนี้ได้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย สมพระเกียรติยศทุกประการ เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้ว

๒. การซ่อมเรือพระราชพิธี เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ กองทัพเรือได้มอบเรือพระราชพิธีรวม ๒๔ ลำ พร้อมทั้งโรงเรือและทคนซึ่งตั้งอยู่หอดอกคราม ตำบลบางยี่ขัน อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี ให้กรมศิลปากร เนื่องจากเรือเหล่านี้เป็นศิลปวัตถุที่มีค่ายิ่งในทางประวัติศาสตร์ ทางวัฒนธรรม และทางโบราณคดี กรมศิลปากรจึงได้งบประมาณซ่อมโรงเรือและเรือพระราชพิธีเหล่านี้ ค่าซ่อม ๖๓๘,๔๐๐ บาท ดำเนินการเรียบร้อยเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๓ และมอบให้อยู่ในปกครองของกองโบราณคดีต่อไป สถานที่นั้นชาวต่างประเทศไปชมอยู่เนือง ๆ มีได้ขาด

๓. การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ เนื่องจากมหาวิทยาลัยศิลปากรได้จัดให้มีการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติไปแล้วเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๒ จึงได้แสดงให้ทราบในงานของมหาวิทยาลัยนั้นแล้ว ผลเท่าที่ใคร่รับรู้ก็ว่ายังไม่ค่อยดี จึงคิดว่าถ้ากรมศิลปากรจะรวบรวมงานมาเป็นของตนเอง แล้วหวังว่าจะมีโอกาสกระทำได้อีกครั้ง จึงใน พ.ศ. ๒๔๘๓ กรมจึงรวบรวมจัดทำด้วยเอง โดยเปิดให้ประชาชนเข้าชมตงแต่วันที่ ๓ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๔๘๓ รวมเป็นเวลา ๔๔ วัน มีภาพเขียนเข้าแสดง ๓๓๐ ราย นางมณีเมฆมัย นายเพอ ทองอยู่ และนายจรัส เกียรติทอง ได้รับรางวัล ๑ มีรูปปั้นเข้าแสดง ๒๑ ราย นายดิถีเดช แสงหิรัญ

นายแสวง ตั้งหมงม นายเชน ยมศรี และนายไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ์ ได้รับรางวัล ๓ รวมมีผู้ได้รับประกาศนียบัตรเกียรตินิยม ๘ ฉบับ มีผู้เข้าชมทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศประมาณ ๓๓,๒๓๗ คน และงานที่งานเทศกาลการละครวัฒนธรรมเป็นผู้มาเปิดในนามของท่านนายกรัฐมนตรี ผลงานในบันทึกความตกลงทุกอย่าง และหวังว่าในปีต่อไปจะดียิ่งขึ้นอีก

๔. การเผยแพร่ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีโอกาเผยแพร่ศิลปไทยในต่างประเทศ โดยได้นอบให้ นายคีตป ทัศร์ ศาสตราจารย์กรมศิลปากรนำศิลปวัตถุของไทยไปแสดง ณ สถานเอกอัครราชทูตไทย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ในการนี้ได้จัดพิมพ์หนังสือภาษาอังกฤษว่าด้วยประวัติศาสตร์ไทยโดยย่อและบทความว่าด้วยคีตปไทยของ นายคีตป ทัศร์ เป็นจำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม ออกเผยแพร่ด้วย ผู้เข้าชมมีคณะรัฐมนตรี คณะทูตานุทูต ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ข้าราชการในกระทรวงการต่างประเทศ คณะหนังสือพิมพ์และประชาชน ได้เปิดแสดงอยู่ ๘ วัน มีผู้เข้าชมทั้งสิ้นประมาณ ๒๐๐ คน หนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียงในประเทศอังกฤษพากันโฆษณาและชื่นชมในศิลปวัฒนธรรมของไทยด้วยกัน ในด้านภายในประเทศก็ได้ดำเนินการเผยแพร่โดยเขียนบทความโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงเป็นประจำสัปดาห์ละ ๑ ครั้งบาง บัณฑิต ๑ ครั้งบาง เทศกรรมโฆษณาการจะอำนวยความสะดวกให้ และคงกระทำอยู่จนบัดนี้

๕. การร่วมมือกับสหประชาชาติ เฉพาะแขนง UNESCO

กรมศิลปากรรวบรวมเรื่องทองคาวงศ์มาให้ลงเผยแพร่เป็นภาษาไทย ในหนังสือวารสารศิลปากรของกรม กับอธิบายและหัวหน้ากองในกรมศิลปากรได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการและอนุกรรมการขององค์การนี้ด้วย ทุกคน และต่างก็ได้ปฏิบัติหน้าที่มาด้วยดี เฉพาะแขนง ICOM นั้นได้

กรมศิลปากรก็ได้เสนอขอให้รัฐบาลแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติของ
สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ อันประกอบด้วย

๑. พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ประธานกรรมการ

๒. พระยาอนามานราชชนก กรรมการ

๓. พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร "

๔. ม.ร.ว. เทวชิราภ ปร. มาดากุส "

๕. ม.ถ. ปิ่น มาดากุส "

๖. ม.ร.ว. จักรทอง ทองใหญ่ "

๗. นายทวี อมาตยกุล "

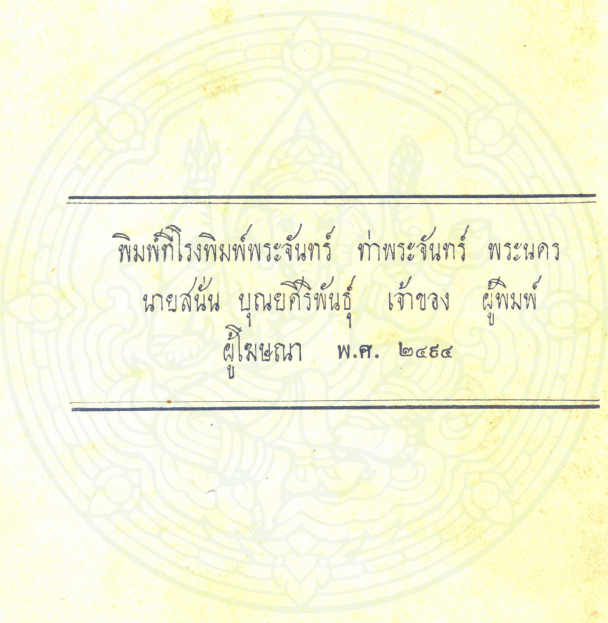
๘. หอสมุดบริบาลประจักษ์ กรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนกรรมการคณะนี้ได้เข้าประชุมเป็นครั้งแรก ณ กรุงปารีส
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒ และเข้าประชุมครั้งที่สอง ณ กรุงลอนดอน เมื่อ

พ.ศ. ๒๔๙๓

กิจการของกรมศิลปากรเท่าที่ได้กระทำไปแล้ว ก็เพียงเท่าที่ได้
แสดงให้ทราบแล้ว หากจะย้อมดังใดที่กระทำไปแล้วนั้นบกพร่องอยู่ก็
หรือที่ควรจะทำแต่ยังมีได้กระทำก็ขอได้โปรดให้อยู่ด้วย จก
ได้แก้ไขข้อบกพร่องในปีต่อไป ส่วนที่ควรจะทำแต่ยังมีได้กระทำ
นั้น ยิ่งออกมามาก จกได้พยายามกระทำไปเท่าที่งบประมาณอำนวยให้
แต่อย่างไรก็ดี กรมศิลปากรยังรู้สึกมีใจโศกโศกประมาณ ปี ๒๔๙๕ น
เพิ่มขึ้นกว่า ๒๔๘๓ แม้จะเพิ่มขึ้นเพียง ๓๐๒,๐๖๘ บาท ก็ยังดีกว่าเดิม
เพิ่มหรือลดก็ได้ อันเป็นสัญญาณแสดงว่า กิจการของกรมศิลปากร
เป็นกิจการสำคัญที่รัฐบาลมุ่งจะให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทั้งหลายให้ประสบแต่ความ
เจริญดีด้วยดีพัฒนาสังคม ที่ชนมาสู่ทุกประการ และหวังว่า
จะได้รับพรจากทุกท่านในวันเกิดของกรมนี้ด้วยดี

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์ พระนคร
นายสนั่น บุณยศิริพันธุ์ เจ้าของ ผู้พิมพ์
ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๔๕๔
